

про арешт майна (ч. 4 ст. 172 КПК). Хоч це прямо і не передбачено у ч. 4 ст. 172 КПК, аналогічні права повинен мати і суд, адже мета застосування цього заходу, процедура ініціації та підстави вирішення питання про арешт майна є однаковими.

Список використаних джерел

1. Гловюк І. В. Предмет доказування при вирішенні слідчим суддею питання про арешт майна у досудовому провадженні (за новим КПК України) // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2012. Вип. 19. Том 4. С. 124–127.

ГУРТІЄВА Л. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу,
кандидат юридичних наук, доцент

АНАЛІЗ ПОЛОЖЕНЬ П. 5 Ч. 1 СТ. 3 КПК УКРАЇНИ ЩОДО ПОЧАТКУ СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Аналіз юридичної літератури дозволяє зробити висновок, що більшість вчених (Ю. П. Алєнін [1, с. 10], Т. М. Барабанш [2, с. 116], Ю. М. Грошевий [3, с. 23] та ін.) цілком справедливо вважають, що першою стадією кримінального процесу України є досудове розслідування. Втім, дана точка зору, хоча і домінує, однак не є єдиною. Деякі науковці зазначають, що першою стадією кримінального провадження України є отримання інформації про кримінальне правопорушення та внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань [4, с. 26; 5, с. 267–268.].

Уявляється, що ситуація наявності різних підходів до трактування (розуміння) початку як кримінального провадження, так і стадії досудового розслідування обумовлена недосконалістю та непослідовністю національного кримінального процесуального законодавства.

Так, у п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК України зазначено, що стадія досудового розслідування *«починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань...»*. Вважаємо, що таке законодавче визначення моменту початку стадії досудового розслідування є некоректним, неточним та суперечить положенням інших статей КПК України. Якщо буквально розуміти законодавця та вважати початком стадії досудового розслідування внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, то поза межами стадії досудового розслідування залишається діяльність, яка полягає у:

- прийнятті та реєстрації заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення (ч. 1 ст. 214 КПК, ч. 4 ст. 214 КПК);
- проведенні огляду місця події у невідкладних випадках (ч. 3 ст. 214 КПК);
- проведенні процесуальних дій, які пов'язані з початком досудового розслідування кримінального правопорушення, вчиненого на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України (ч. 3 ст. 214 КПК, ст. 520 КПК);
- затриманні особи при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення, а також безпосередньо після вчинення злочину (ст. 207 КПК, ст. 208 КПК);
- обшуку затриманої особи з дотриманням правил, передбачених ч. 7 ст. 223 КПК та ст. 236 КПК (ч. 3 ст. 208 КПК);
- тимчасовому вилученні майна у особи, яка затримана в порядку, передбаченому статтями 207 та 208 КПК України (ст. 168 КПК);
- тимчасовому вилученні документів, які посвідчують користування спеціальним правом, у особи, затриманої в порядку, передбаченому ст. 208 КПК (ч. 1 ст. 148 КПК);
- оскарженні бездіяльності слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення (п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК);
- розгляді слідчим суддею скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення (ст. 306 КПК) та ухваленні відповідного рішення (ст. 307 КПК) та ін.

Разом з тим, всі зазначені дії врегульовані КПК України, є процесуальними та здійснюються в *межах саме стадії досудового розслідування*. Зокрема, про це свідчать як назви відповідних статей, що закріплюють процесуальний порядок вказаних дій, так і назви відповідних глав, розділів КПК України, у межах (або структурі) яких дана стаття знаходиться. Так, ст. 214 КПК України має назву «Початок *досудового розслідування*», знаходиться у главі 19 «Загальні положення *досудового розслідування*», розділу III «*Досудове розслідування*»; ст. 303 КПК України має назву «Рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені *під час досудового розслідування*...», знаходиться у главі 26 «Оскарження рішень, дій чи бездіяльності *під час досудового розслідування*».

Таким чином, вважаємо, що доцільно початком кримінального провадження України взагалі, та стадії досудового розслідування зокрема, вбачати отримання слідчим або прокурором інформації про вчинене або підготовлюване кримінальне правопорушення. Відповідно до ч. 1 ст. 214 КПК України така інформація може бути отримана зі заяв та

повідомлень про вчинене кримінальне правопорушення або виявлена слідчим, прокурором самостійно (ч. 1 ст. 214 КПК). Разом з тим, слід підтримати точку зору вчених (Ю. П. Аленіна [6, с. 6–8] та ін.) щодо необхідності закріплення у КПК України переліку законних джерел, з яких слідчий, прокурор може отримати інформацію про вчинене або підготовлюване кримінальне правопорушення та процесуальний порядок отримання та закріплення даної інформації.

Також звернемо увагу, що у ч. 1 ст. 214 КПК України мова йде про отримання слідчим, прокурором інформації *про вчинене кримінальне правопорушення*. Однак, згідно з національним кримінальним законодавством особа може бути притягнута до кримінальної відповідальності не тільки за вчинений злочин, а також за готування чи замах на його вчинення.

На підставі викладеного вважаємо доцільним доповнити п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК України положенням про те, *що стадія досудового розслідування починається з моменту отримання слідчим, прокурором із законних джерел інформації про вчинене або підготовлюване кримінальне правопорушення*. Вважаємо, що даний підхід до визначення початку стадії досудового розслідування є більш послідовним та узгодженим з положеннями як кримінального, так і кримінально процесуального законодавства України.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс: Науково-практичний коментар / Відп. ред.: С. В. Ківалов, С. М. Мішенко, В. Ю. Захарченко. Х.: Одісей, 2013. – 1104с.
2. Барабаш Т. Проблемні питання етапності досудового розслідування в кримінальному провадженні України / Т. М. Барабаш // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. № 5. 2013. С.115–119.
3. Кримінальний процес: підручник / Ю. М. Трошевський, В. Я. Тацій, В. П. Пшонка та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки. Х.: Право, 2013. – 824с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс. Науково-практичний коментар / За заг. ред. В. Г. Гончаренко, В. Т. Нора, М. С. Шумила. – К.: Юстиніан, 2012. – 1224с.
5. Трофименко В. Актуальні питання системи кримінального процесу України / В. М. Трофименко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. Випуск 25. – 2014. – С.265–269.
6. Аленін Ю. П. Шляхи удосконалення початку досудового розслідування / Ю. П. Аленін // Шляхи удосконалення кримінального процесуального законодавства: матер. регіонального круглого столу (19 квітня 2013 р.) / відп. за випуск д. ю. н., проф. Ю. П. Аленін: Нап. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Юридична література, 2013. – С.6–10.